

Тема № 5. Президенти Міжнародного, Національного Олімпійського Комітету, їх роль в розвитку олімпійського спорту

Мета заняття: *ознайомитися з діяльністю президентів МОК; ознайомитися з діяльністю президентів НОК; розглянути їх роль в розвитку олімпійського спорту.*

Питання для самостійного вивчення

1. Характеристика діяльності президентів МОК
2. Характеристика діяльності президентів НОК

Ключові терміни та поняття: *Міжнародний олімпійський комітет, Національний олімпійський комітет, президент, діяльність, олімпійський спорт*

Методичні вказівки до вивчення теми

При розгляді *першого питання* зосередити увагу на біографічних відомостях і характеристиці діяльності президентів МОК. Адже розвиток сучасного олімпійського спорту багато в чому визначається поглядами і практичною діяльністю президентів Міжнародного олімпійського комітету.

Звісно, президенти МОК – це видатні особистості, які мають великий вплив на розвиток олімпійського руху. Існують численні докази того, що планомірний розвиток олімпійського руху, його стабільність і авторитет багато в чому обумовлені тим, що президентами МОК були відомими й авторитетними діячами, вирізнялися високими громадянськими та професійними якостями, почуттям відповідальності за долю олімпійського спорту.

Відтак доцільно ознайомитися з біографіями та специфікою роботи президентів МОК, проаналізувати та порівняти їхні напрацювання та здобутки за час діяльності.

Деметріус Вікелас (1894-1896 рр.)

У 1894 р. Вікелас брав участь у роботі I Міжнародного спортивного конгресу в Парижі, на якому було прийнято рішення про організацію сучасних Олімпійських ігор. Вікелас висунув і відстояв пропозицію про проведення перших Ігор в 1896 р. в Афінах. Відповідно до Олімпійської хартії, затвердженої на цьому конгресі, президент МОК мав представляти країну, що проводить чергові Олімпійські ігри. Вікелас у віці 59 років був обраний першим президентом МОК.

П'єр де Кубертен (1896-1925 рр.)

Барон П'єр де Кубертен був видатним громадським діячем. Відомий своїми працями з літератури, історії, педагогіки та соціології. Ініціював відродження сучасних Олімпійських ігор. Як президент Міжнародного олімпійського комітету він не тільки відіграв важливу роль у становленні сучасного олімпійського руху, але і брав безпосередню участь у підготовці та

проведенні Олімпійських ігор 1896-1924 рр.

Анрі де Байє-Латур (1925-1942 рр.)

Граф Анрі де Байє-Латур активно займався спортом. На початку ХХ ст. був дипломатичним представником Бельгії в Нідерландах. У 1903 р. обраний членом МОК. У 1905 р. провів у Брюсселі Олімпійський конгрес, у 1906 р. організував НОК Бельгії, після закінчення першої світової війни виступив із пропозицією організувати Олімпійські ігри 1920 р. в Антверпені і брав активну участь у їх підготовці та проведенні.

Юханнес Зигфрід Едстрем (1942-1952 рр.)

Видатний діяч шведського й міжнародного спортивного та олімпійського руху. За фахом інженер-енергетик. Навчався у США, Швейцарії, Швеції. У студентські роки був рекордсменом Швеції в спринтерському бігу. На початку ХХ ст. став одним із керівників шведського спортивного руху. Брав активну участь у підготовці та проведенні Олімпійських ігор 1912 р. у Стокгольмі. З його ініціативи в 1912 р. була заснована Міжнародна аматорська легкоатлетична федерація (ІААФ), президентом якої він був протягом 1912-1946 рр. Із 1920 р. – член МОК, із 1921 р. – член виконкому МОК, з 1931 р. – віце-президент МОК. Після смерті Байє-Латура в 1942 р. Едстрем виконував обов'язки президента МОК, а у вересні 1946 р. на сесії МОК був обраний президентом цієї організації.

Ейвері Брендедж (1952-1972 рр.)

У роки навчання в Іллінойському університеті (1905-1909 р.) Брендедж активно займався спортом. Учасник Олімпійських ігор 1912 р. у Стокгольмі (5-те місце в легкоатлетичному п'ятиборстві). Чемпіон США в легкоатлетичному багатоборстві 1914, 1916, 1918 рр. У 1928-1934 рр. був президентом Аматорського спортивного союзу США, у 1930-1952 р. – віце-президентом ІААФ, у 1928-1952 р. – президентом НОК США. Брендедж наполегливо боровся проти проникнення націоналізму в олімпійський спорт і багато зробив для зміцнення авторитету та розвитку олімпійського спорту.

Майкл Моріс Кілланін (1972-1980 рр.)

У 1950 р. обраний президентом НОК Ірландії, з 1952 р. – член МОК, із 1965 р. – член Виконкому, з 1968 р. – віце-президент, із 1972 р. по 1980 р. – президент МОК. У 1983 р. видав книгу «Мої олімпійські роки», в якій докладно виклав свої погляди на проблеми й перспективи олімпійського руху. Зіграв істотну роль у налагодженні відносин між МОК, МСФ і НОК, активно долучався до проведення XI Олімпійського конгресу 1973 р. у Варні, до проведення Олімпійських ігор у 1980 р. у Москві.

Хуан Антоніо Самаранч (1980-2001 рр.)

Сьомий президент МОК. Його сходження до вершин олімпійської ієрархії розпочалося на рубежі 40-50-х років, коли він став радником зі спорту в муніципалітеті Барселони, а потім президентом Національної федерації катання на роликових ковзанах. Був у числі організаторів II Середземноморських ігор 1955 р. у Барселоні, керівником іспанських делегацій на зимових Олімпійських іграх 1956 р. у Кортіна д'Ампеццо, Ігор Олімпіади 1960 р. у Римі та 1964 р. у Токіо. У віці 43 років Самаранч очолив

Вищу раду спорту Іспанії, а потім у 1967 р. став президентом НОК країни.

Самаранч зумів створити свою концепцію діяльності МОК, в основу якої покладено такі основні принципи: спільна робота й тісна співпраця всіх учасників міжнародного олімпійського руху (представників МОК, МСФ і НОК); визнання незалежності та зрілості, а також забезпечення представництва кожної зі складових міжнародного олімпійського руху (МОК, НОК і МСФ) на Олімпійських іграх та інших олімпійських заходах; приведення правил МОК у відповідність до вимог сучасного світу; посилення боротьби з допінгом; розвиток олімпійської солідарності; прагнення до співробітництва з усіма урядовими й неурядовими організаціями, зацікавленими в розвитку спорту. Сприяв нормалізації відносин МОК із засобами масової інформації, що за всіх часів були складними.

Жак Рогге (2001-2013 рр.)

Відомий яхтсмен. Брав участь у змаганнях з парусного спорту на Олімпіадах 1968, 1972 та 1976 рр. Дворазовий чемпіон світу. Зіграв десять матчів за збірну Бельгії з регбі. Професія – хірург-ортопед, фахівець зі спортивної медицини. З 1989 р. очолив Асоціацію європейських комітетів. Із 1991 р. – член МОК, із 1998 – член виконкому МОК. Брав участь у підготовці Олімпіад 1976 та 1988 рр., літніх – 1980, 1984 та 1988 рр. Шеф-координатор Олімпійських ігор 2000 р. у Сіднеї і 2004 р. в Афінах. Майбутнє олімпійського руху, на думку Жака Рогге, має бути більш консолідованим. Основними проблемами спорту вважав допінг, корупцію та насильство.

Томас Бах (2013 р. – дотепер)

Видатний діяч німецького та міжнародного олімпійського руху. За освітою юрист. Окрім рідної німецької, вільно володіє французькою, англійською та іспанською мовами.

У минулому – фехтувальник на рапірах, олімпійський чемпіон 1976 р. у командній першості. Для збірної ФРН це стало першою в історії олімпійською перемогою в командній першості рапіристів, раніше вони ніколи не вигравали навіть срібло.

Бах також чемпіон світу 1977 р. у командній першості.

1979 р. в австралійському Мельбурні збірна Західної Німеччини з Бахом у складі виграла бронзу в командному турнірі рапіристів, 1981 р. на чемпіонаті світу в Клермон-Ферані німці знову взяли бронзу.

Із 2012 р. – президент Олімпійської спортивної конфедерації Німеччини, з 10 вересня 2013 р. – президент МОК. Бах став першим в історії німцем та першим олімпійським чемпіоном, який очолив МОК. За нього проголосували 49 із 93 членів МОК. Конкуренцію переможцю склав лише пуерторіканець Річард Карріон (29 голосів).

10 березня 2021 року Томаса Баха переобрали на посаду президента МОК на чотирирічний термін на безальтернативній основі. У ході 137 сесії МОК він отримав на свою підтримку 93 голоси і лише 1 проти.

При опрацюванні **другого питання** необхідно ознайомитися з історією створення НОК України, біографічними відомостями та характеристикою діяльності президентів НОК.

Передусім відзначте, що створення Національного олімпійського комітету України (НОК України) стало важливою подією в розвитку вітчизняного спорту. Дослідіть процес створення та розвитку НОК України, його роль і досягнень в українському спорті.

Історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України у складі збірної команди колишнього СРСР вперше взяли участь в Іграх XV Олімпіади в Гельсінкі. З 1952 по 1990 рр. олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свої позиції в суспільному житті країни. Українські атлети складали щонайменше 25% кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 р. деякі матчі футбольного турніру успішно проводилися в Києві.

Ініціаторами створення Національного олімпійського комітету (НОК) виступили видатні атлети, олімпійські чемпіони, відомі діячі фізкультурно-спортивного руху. У травні 1990 р. розпочав свою роботу підготовчий комітет із проведення Асамблеї засновників НОК України. Делегатами Асамблеї було обрано 210 осіб, котрі представляли федерації олімпійських видів спорту, регіони, спортивні товариства й відомства, державні установи, громадські організації, засоби масової інформації.

22 грудня 1990 р. Асамблея, в роботі якої взяли участь 164 делегати, ухвалила постанову про створення НОК, затвердила його Статут, обрала 89 членів НОК. Цього ж дня відбулася перша сесія Генеральної асамблеї НОК України, яка обрала Валерія Борзова президентом НОК та ухвалила заяву, в якій проголошувалися ключові завдання діяльності організації.

НОК України має виключне право представляти Україну на Олімпійських іграх та на регіональних, континентальних і світових комплексних змаганнях, які відбуваються під патронатом Міжнародного олімпійського комітету (МОК). НОК України зобов'язаний брати участь в Іграх Олімпіад, Європейських іграх, Всесвітніх пляжних іграх, Юнацьких Олімпійських іграх та Європейських юнацьких олімпійських фестивалях.

Борзов Валерій Пилипович (1991-1998 рр.)

Український спортсмен, дворазовий [олімпійський чемпіон](#), політичний і громадський діяч.

Перший міністр спорту України в 1990-1997 рр. [Народний депутат України 3-го і 4-го скликань](#).

Із 01.1969 по 12.1979 – інструктор фізичної культури і спорту Спорткомітету УРСР, одночасно з 10.1972 – аспірант Київського державного інституту фізичної культури.

Із 10.1972 по 10.1980 – інструктор 2-ї, 1-ї категорії, старший тренер спортивної команди при Управлінні ВВ МВС СРСР в УРСР та Молдавській РСР.

Із 12.1986 по 07.1990 – заступник Голови Державного комітету УРСР з фізичної культури і спорту.

Із 07.1990 по 06.1991 – Голова Державного комітету УРСР у справах молоді, фізичної культури і спорту.

Із 06.1991 по 20.08.1996 – міністр у справах молоді та спорту УРСР та [Міністр України у справах молоді і спорту](#).

Із 08.1996 по 26.08.1997 – Голова Державного комітету України з фізичної культури і спорту.

У вересні 1991 відбулась сесія Національного олімпійського комітету України. Головою НОК було обрано В.П. Борзова. Президентство тривало по 1998 р.

Федоренко Іван Никифорович (1998-2002 рр.)

Український спортивний діяч. Президент [НОК України](#) протягом 1998-2002 рр. За фахом інженер-механік.

Директор виконавчої дирекції з проведення фінальної частини [чемпіонату Європи з футболу 2012 р.](#), член [НОК України](#), член Президії Федерації футболу України, Виконкому ФФУ та Комітету з розвитку футболу в регіонах ФФУ. [Генерал-майор Збройних сил України](#).

У 1980-1997 рр. – заступник, перший заступник, голова Центральної Ради [ФСТ «Динамо»](#).

У 1997-2000 рр. – голова Державного комітету з питань фізичної культури та спорту.

У 2000 році – голова Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України.

У грудні 1998 р. IX Генеральна асамблея [НОК України](#) обрала Івана Федоренка президентом Національного олімпійського комітету. Цю посаду він обіймав до 2002 р. Згодом був першим віце-президентом НОК України.

У 1999 р. удостоєний військового звання [генерал-майор](#).

Бубка Сергій Назарович (2005-2022 рр.)

Видатний український [легкоатлет \(стрибки із жердиною\)](#). Олімпійський чемпіон, чемпіон світу та Європи. Встановив 35 світових рекордів. З 2005 по 2022 р. – президент [Національного олімпійського комітету України](#).

[Заслужений майстер спорту України](#), [доктор наук із фізичного виховання і спорту](#) (2014). [Чемпіон спорту ЮНЕСКО](#). [Герой України](#) (2001), кавалер [ордена «За заслуги»](#) I, II ступенів (1997, 1999), [ордена князя Ярослава Мудрого](#) III, IV, V ступенів (2008, 2011, 2012) та [ордена Свободи](#) (2021).

Із 2015 р. – перший віце-президент [IAAF](#).

Гутцайт Вадим Маркович (2022 р. – дотепер)

Народився у 1971 р. у [Києві](#). Має вищу освіту. У 1993 році закінчив [Київський державний інститут фізичної культури](#).

У 1986-1988 рр. – інструктор зі спорту, інструктор із фізичної культури та спорту (фехтування) Київської міської ради «Динамо».

У 1988-1991 рр. – інструктор фізичної культури Державного комітету УРСР з фізичної культури та спорту.

У 1991 р. був спортсменом-інструктором збірної команди СРСР з фехтування Державного комітету УРСР у справах молоді, фізичної культури та спорту; спортсменом-інструктором збірної команди СРСР із фехтування Київського міськспорткомітету. Того ж року на світовому чемпіонаті з фехтування Гутцайт був третім в індивідуальному заліку, чим допоміг об'єднаній команді посісти на змагання 2-е місце.

У 1992-1995 рр. – спортсмен-інструктор штатної збірної команди України

з фехтування Київського міськспорткомітету. В 1992 р., виступаючи у складі [об'єднаної команди](#) він завоював командне золото.

У 2002-2010 рр. – головний тренер збірної команди України з фехтування Держкомспорту України.

У 2010 р. працював генеральним директором Державного підприємства «Олімпійський навчально-спортивний центр».

У 2004 р. отримав почесне звання «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України», нагороджений орденами «За заслуги» III (1997), «За заслуги» II (2008), «За заслуги» I (2012) ступенів.

Був наставником української команди шаблісток, яка завоювала золоті олімпійські медалі на [пекінській Олімпіаді](#).

У 2010-2017 рр. – виконавчий директор Державного підприємства «Олімпійський навчально-спортивний центр» Державного підприємства «Об'єднання спортивно-господарських споруд»; генеральний директор Державного підприємства «Олімпійський навчально-спортивний центр «Конча-Заспа».

У 2017-2018 рр. – заступник директора департаменту освіти та науки, молоді та спорту, начальник управління молоді та спорту департаменту освіти та науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Із 26 червня 2018 р. працював директором департаменту молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

4 березня 2020 р. був призначений на посаду Міністра молоді та спорту України. 9 листопада 2023 р. пішов у відставку з посади.

Із 17 листопада 2022 р. – президент [НОК України](#).

Питання для самоконтролю

1. Хто став першим президентом Міжнародного олімпійського комітету?
2. Яку організацію представляв Деметріус Вікелас на Міжнародному атлетичному конгресі 1894 р. у Парижі?
3. Охарактеризуйте внесок П'єра де Кубертена у становлення сучасного олімпійського руху.
4. Громадянином якої країни був третій президент МОК Анрі де Байє-Латур?
5. Яку посаду в 1931 р. очолив Юханнес Зигфрід Едстрем?
6. Скільки років очолював МОК Ейвері Брендедж? Чим він відзначився на цій посаді?
7. Що мав на увазі п'ятий президент МОК Ейвері Брендедж, стверджуючи, що «це явище повністю суперечить духу Олімпійських ігор, які є змаганнями між окремими спортсменами, а не націями»?
8. Що було основною ідеєю МОК у період каденції Майкла Моріса Кілланіна?
9. Хто й коли став сьомим президентом МОК?

10. Чи прагнув президент МОК Жак Рогге до зміни кількості учасників олімпійських змагань?

11. Скільки президентів очолювали Міжнародний олімпійський комітет за всю його історію?

Тестові завдання

1. *Хто запропонував на Міжнародному атлетичному конгресі 1894 р. у Парижі провести I Олімпійські ігри в Афінах?*

- а) П'єр де Кубертен;
- б) Деметріус Вікелас;
- в) Віктор Бальк;
- г) Ференц Кемень.

2. *Що спонукало юного барона, великого патріота Франції П'єра де Кубертена вивчати світові системи фізичного виховання?*

- а) поразка Франції у війні з Пруссією;
- б) природна допитливість;
- в) повага до історичної спадщини;
- г) необхідність написання наукової праці для отримання вченого ступеня.

3. *Хто виступив з ініціативою обрання президентом МОК представника країни, яка проводить наступні Олімпійські ігри?*

- а) П'єр де Кубертен;
- б) Вільям Слоуен;
- в) Деметріус Вікелас;
- г) Максим де Бузі.

4. *Яка діяльність Анрі де Байє-Латура мала вирішальне значення для обрання його на посаду президента МОК?*

- а) проведення Олімпійського конгресу 1905 р. у Брюсселі;
- б) створення в 1906 р. НОК Бельгії;
- в) внесення пропозиції щодо проведення Олімпійських ігор 1920 р. в Антверпені;
- г) особиста дружба з П'єром де Кубертенем.

5. *Юханнес Зигфрід Едстрем очолював МОК у 1946-1952 рр. Скільки Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор відбулося за цей період?*

- а) 1, 3;
- б) 3, 1;
- в) 2, 2;
- г) 4, 1.

6. *Хто із зазначених нижче президентів МОК був спортсменом високої кваліфікації, учасником Олімпійських ігор?*

- а) Ейвері Брендедж;
- б) Анрі де Байє-Латур;

- в) П'єр де Кубертен;
- г) Хуан Антоніо Самаранч.

7. Майкла Моріса Кілланіна в 1952 р. обрано членом МОК, у 1967 р. він увійшов до складу Виконкому, у 1968 р. став віце-президентом, а в 1972 р. – президентом МОК. У якому році він залишив посаду президента МОК?

- а) у 1976 р.;
- б) у 1972 р.;
- в) у 1980 р.;
- г) у 1984 р.

8. Президент МОК Хуан Антоніо Самаранч висловив прагнення співпрацювати з усіма урядовими й неурядовими організаціями, що зацікавлені в розвитку спорту, здійснюють боротьбу з допінгом і апартеїдом у спорті, популяризують спорт для всіх і спорт для людей з обмеженими можливостями. Які ще принципи відстоював сьомий президент МОК?

- а) нормалізацію відносин із засобами масової інформації; розвиток олімпійської солідарності;
- б) розвиток меценатства в олімпійському русі;
- в) проведення Олімпійських ігор для дітей;
- г) розширення географії міст-господарів Олімпійських ігор.

9. Якими видами спорту займався восьмий президент МОК Жак Рогге?

- а) ковзанярським і санним спортом;
- б) вітрильним спортом і регбі;
- в) легкою атлетикою та бобслеєм.
- г) вітрильним і ковзанярським спортом.

10. Хто за фахом восьмий президент МОК Жак Рогге?

- а) журналіст;
- б) хірург-ортопед;
- в) юрист.
- г) політолог.

10. Яку політику провадив президент МОК Жак Рогге щодо програми Олімпійських ігор?

- а) збільшення кількості видів спорту;
- б) зменшення кількості видів спорту;
- в) заміна менш популярних видів спорту на більш популярні.
- г) незмінна політика.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Напишіть есе на тему: «Якби я був президентом МОК...»

Завдання 2. Встановіть відповідність між президентами МОК та періодами їх каденції. Укажіть роки президентства.

ПРЕЗИДЕНТ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ	РОКИ КАДЕНЦІЇ
	<u>П'єр де Кубертен</u> другий президент МОК
	<u>Юханнес Зигфрід Едстрем</u> четвертий президент МОК
	<u>Деметріус Вікелас</u> перший президент МОК (1894—1896)
	<u>Ейвері Брендедж</u> п'ятий президент МОК
	<u>Анрі де Байє-Латур</u> третій президент МОК
	<u>Жак Рогге</u> восьмий президент МОК

	<u>Майкл Моріс Кілланін</u> шостий президент МОК
	<u>Томас Бах</u> дев'ятий президент МОК
	<u>Хуан Антоніо Самаранч</u> сьомий президент МОК

Завдання 3. Встановіть відповідність між президентами НОК та періодами їх каденції. Укажіть роки президентства.

ПРЕЗИДЕНТ НАЦІОНАЛЬНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ	ПЕРІОДИ ТА РОКИ КАДЕНЦІЇ
	<u>Валерій Борзов</u> перший президент НОК

Сергій Бубка
третій президент НОК

Вадим Гутцайт
четвертий президент НОК

Іван Федоренко
другий президент НОК